

LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling (Ds 2017:37)

Persson, Vilhelm; Lundell, Bengt; Wenander, Henrik

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Persson, V., Lundell, B., & Wenander, H. (2017). Remissyttrande: Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling (Ds 2017:37).

Total number of authors:
3

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUNDS UNIVERSITET
Juridiska fakulteten

Juridiska fakultetsstyrelsen
Docent Bengt Lundell

YTTRANDE

2017-11-22

Dnr V 2017/1382

Justitiedepartementet

1

Remiss: Frekventa och omfattande ärenden om utlämnande av allmän handling (Ds 2017:37)

Ju2017/05005/L6

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av docenterna Bengt Lundell, Vilhelm Persson och Henrik Wenander. Universitetets juridiska enhet har gett synpunkter inför yttrandet.

I promemorian föreslås vissa ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) i syfte att motverka missbruk av offentlighetsprincipen. En regel om överklagande av beslut om avgifter för utlämnande av handlingar i elektronisk form föreslås också.

Offentlighetsprincipen är en hörnsten i det svenska statskicket. Utvecklingen i samhället har lett till ett ökat utnyttjande av principen och ibland till ett missbruk av möjligheten att begära ut allmänna handlingar. Detta leder ibland till stora problem för myndigheterna. I den praktiska erfarenheten från Lunds universitet finns exempel på individer som begär ut allmänna handling i en omfattning och på ett sätt som ger upphov till en mycket stor arbetsbörda för verksamheten. Det kan ifrågasättas om syftet i samtliga dessa fall verkligen är att ta del av handlingarna. Fakultetsstyrelsen bedömer mot att de problem som den nuvarande regleringen medför är mer beaktansvärda än utredaren ger uttryck för. Utredaren anser att det redan idag finns ett flertal åtgärder som myndigheterna kan vidta för att effektivt hantera de aktuella situationerna. Utredarens förslag kunde gått längre utan att allvarligt inskränka offentlighetsprincipen. Exempelvis hade det varit värdefullt med en djupare analys av kravet på precisering av begäran om utlämnande av handlingar mot bakgrund av RÅ 1992 ref. 15. Utredningen kunde härutöver även ha diskuterat mindre ändringar i tryckfrihetsförordningen.

Vad gäller överklagande föreslås ändringar i 23 § avgiftsförordningen (1992:191). Dels föreslås att den sökande även vid elektroniskt utlämnande ska behöva begära ett särskilt avgiftsbeslut, vilket sedan kan överklagas till Skatteverket. Dels föreslås en ändring för att "förtydliga" att betalning krävs före ett överklagande. Fakultetsstyrelsen välkomnar ambitionen att skapa mer enhetlig reglering avseende elektroniskt material och papperskopior. Emellertid väcker de nuvarande bestämmelserna om överklagande komplexa frågor i förhållande till europarätten

(se vidare Vilhelm Persson: Avgifter för allmänna handlingar och Skatteverkets skydd för enskildas intressen, i: Mats Tjernberg – Pernilla Rendahl – Henrik Wenander, red.: Festskrift till Christina Moëll, Lund 2017, s. 349–364 [återpubliceras i Förvaltningsrättslig tidskrift 2017 s. 619–635]). Det kan ifrågasättas om både förbudet mot överklagande till domstol och kravet på betalning före överklagande är förenliga med europarättsliga krav på rätt till domstolsprövning. Därför krävs betydligt mer djupgående rättslig analys än den som presenteras i promemorian. Därvid bör övervägas om möjligheterna till domstolsprövning ska utvidgas snarare än begränsas.

Promemorian föreslår en ny paragraf i offentlighets- och sekretesslagen (6 kap. 1 a §). Syftet med paragrafen är att tydligt medge att myndigheten kan ta ut förhandsbetalning i särskilda fall. Det kan ifrågasättas om denna rätt inte delvis redan finns till exempel genom att handlingar normalt skickas mot postförskott. Fakultetsstyrelsen anser dock att det kan finnas ett behov att tydliggöra att förhandsbetalning kan begäras av myndigheten. Promemorians förslag innebär att myndigheten kan besluta om förhandsbetalning om det föreligger särskilda skäl. Den föreslagna formuleringen leder till en risk att regeln används för att peka ut obekväma användare av offentlighetsprincipen. Utredningens förslag är olämpligt eftersom det enligt fakultetsstyrelsens uppfattning kan komma att tillämpas i strid med reglerna om objektivitet och likabehandling i regeringsformen. Andra meningarna i paragrafen bör i stället lyda: ”Myndigheten får besluta att en sådan avgift ska betalas helt eller delvis innan avskriften eller kopian lämnas ut.” Det betyder att myndigheten kan besluta att förhandsbetalning av avgifter kan tas ut lika för alla.

Promemorian framhåller att en del frågor förtjänar ytterligare utredning, nämligen enhetlig reglering av avgiftsuttag för elektroniska kopior, höjning av taxan för papperskopior och myndigheters skyldighet att driva in fordringar som avser avgifter för kopior. Fakultetsstyrelsen håller med om att dessa frågor bör utredas vidare. En sådan utredning kan med fördel i ett bredare perspektiv se över frågor som rör offentlighetsprincipens tillämpning i förhållande till myndigheternas allt mer digitaliserade dokumenthantering. Bestämmelserna bör också ses över i ljuset av den förändrade myndighetsstrukturen där det är alltmera ovanligt med små myndigheter. I stället är de ersatta av stora så kallade enmyndigheter.

Slutligen ges i promemorian bland annat följande rekommendation: ”Överväg om det finns anledning att ta betalt för kopior av allmänna handlingar utifrån vilket arbete som beställningen faktiskt medför. Så kan vara fallet om någon begär ut handlingar i sådan omfattning att beställningen inte kan hanteras inom ordinarie arbetstid eller om extrapersonal måste anställas. Skriv tjänsteanteckningar i sådant fall och tillämpa undantagsregeln i avgiftsförordningen.” Om avsikten är att detta uttalande ska ligga till grund för rekommendationer till myndigheter behöver det tydliggöras hur detta förhåller sig till förbudet mot att ta ut avgifter för själva framtagandet av handlingarna.

Enligt delegation

Bengt Lundell